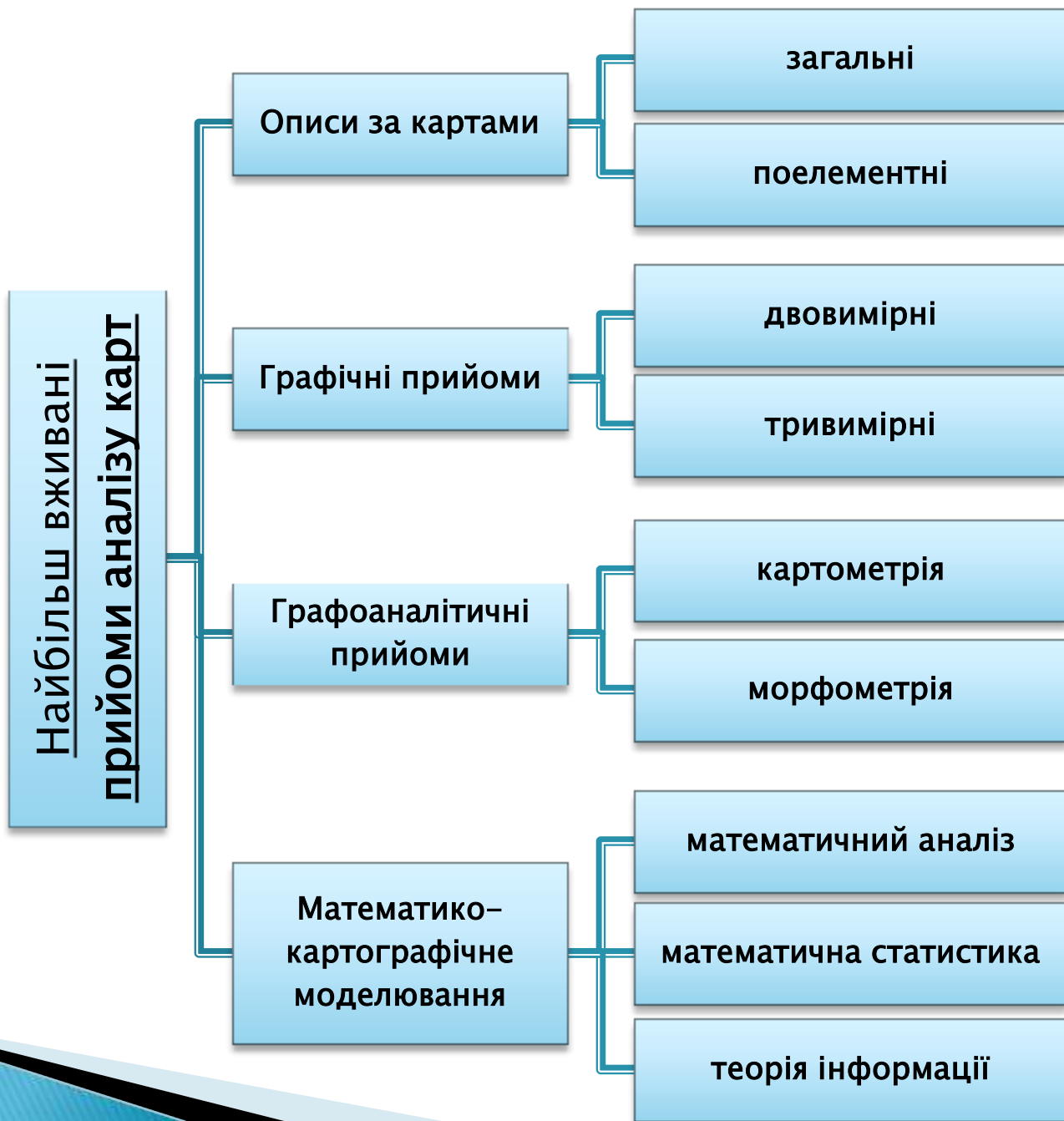

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна
Геолого–географічний факультет
Кафедра фізичної географії та картографії

Картографічний метод досліджень
Лекція 2 «Система прийомів аналізу карт»
(частина 1)

Ст. викладач
Сінна О.І.

Харків–2012

- ▶ Кожна з вказаних у цьому переліку груп включає множину окремих способів та їх модифікацій. У межах кожної групи є прийоми суцільного, вибіркового та ключового аналізу.
- ▶ Існують різні рівні механізації та автоматизації досліджень за картами, що впливає на специфіку застосування різних прийомів:
  - ▶ Візуальний аналіз
  - ▶ Інструментальний аналіз
  - ▶ Комп'ютерний аналіз
- ▶ Усі прийоми можуть бути застосовані для роботи з окремою картою або ж із серіями карт і атласами

Описи за картами

- ▶ Мета описів, при яких застосовується переважно візуальний аналіз карт, – виявити досліджувані явища, особливості їх розташування та взаємозв'язки, і скласти образне, цілісне уявлення про досліджуваний об'єкт, зробити висновки синтетичного характеру.
- ▶ Під час описів відбираються і систематизуються факти, вводяться елементи порівняння, аналогій, кількісні показники і оцінки, подаються окремі таблиці і графіки, формулюються висновки і рекомендації.

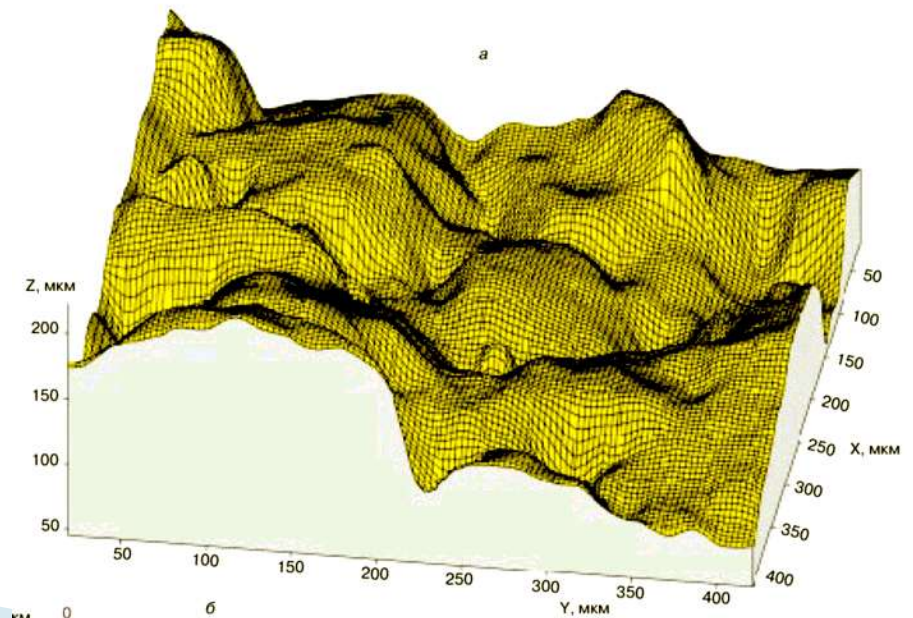
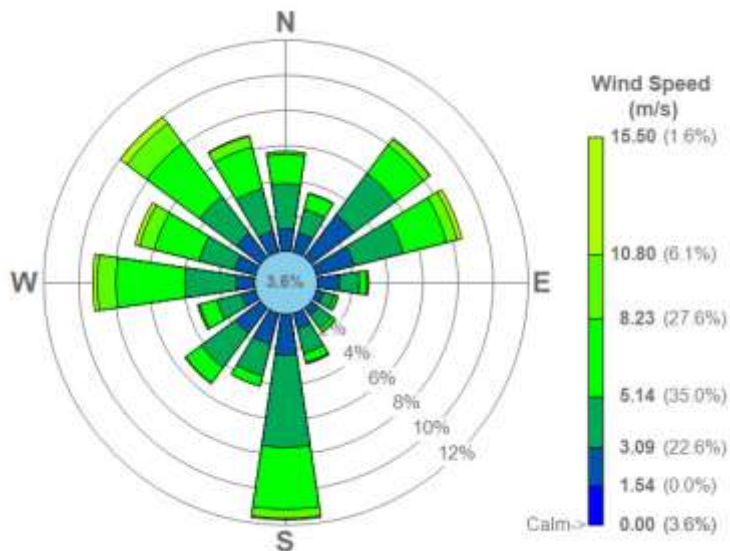
Графічні прийоми

- ▶ Графічні прийоми включають побудову за картами профілей, розрізів, графіків, діаграм, блок-діаграм, дво- і тривимірних моделей.
- ▶ Множину графічних побудов можна систематизувати певним чином:
  - ▶ $P = f(x, y)$
  - ▶ $P = f(x)$ або $P = f(y)$
  - ▶ $P = f(z)$
  - ▶ $P = f(t)$
  - ▶ $P = f(x, z)$ або $P = f(y, z)$
  - ▶ $P = f(x, y, z)$
  - ▶ $P = f(x, t)$, $P = f(y, t)$ або $P = f(z, t)$
  - ▶ $P = f(x, y, t)$, $P = f(x, z, t)$ або $P = f(y, z, t)$
- ▶ Дії з поверхнями (також відносять до графічних прийомів)

[illegible]

Рози-діаграми

Блок-діаграми

Графоаналітичні прийоми

картометрія

Методи картометрії дозволяють вимірювати за картами:

- географічні та прямокутні координати
- довжини прямих та звивистих ліній
- площі
- об'єми
- вертикальні та горизонтальні кути і кутові величини

морфометрія

Морфометрія займається розрахунком показників форми і структури об'єктів, найбільш вживані групи показників:

- контури (форма) об'єктів
- кривизна ліній і поверхонь
- горизонтальне і вертикальне розчленування поверхонь
- ухили і градієнти
- щільність, концентрація об'єктів
- складність, однорідність/неоднорідність контурів
- та багато іншого

Графоаналітичні прийоми.

Розділи та об'єкти тематичної морфометрії

Розділи	Основні об'єкти дослідження
Геоморфологічна морфометрія	Форми рельєфу суходолу та морського дна, палеорельєф, неотектонічні структури
Структурна м.	Геолого–структурні поверхні, розломи ...
Геофізична м.	Геофізичні поля, їх компоненти...
М. планет і небесних тіл	Планетарні структури, рельєф планет ...
Гідрологічні м. (суходолу)	Структура гідромережі, форма, розмір, гідрооб'єктів, рельєф русла річок
М. морів та океанів	Форми і розміри акваторій, структура водних мас, розміри забруднень...
Ландшафтометрія	Конфігурація і розподіл ландшафтів ...
Педометрія (м. ґрунтів)	Структура ґрунтового покриву...
М. рослинного покриву	Структура рослинного покриву, об'єми біомаси
Еколого–географічна м.	Структура ареалів забруднень, шляхи міграції...
Медико–географічна м.	Структура і форма ареалів забруднення, осередки епідемій...
Соціально–економічна м.	Структура розселення, конфігурація транспортних шляхів, мереж обслуговування...

Морфометрія...

- ▶ Поглиблене вивчення структури явищ часто потребує перетворення картографічного зображення, тобто його трансформації з метою створення похідних карт і отримання за ними нової інформації
- ▶ Види перетворень:
  - ▶ Вичленування
Виділення на карті компонентів складної системи, що цікавлять дослідника і зняття інших деталей. Виділені елементи представляють у наглядній та зручній досліднику формі.
  - ▶ Схематизація
Видалення другорядних деталей і представлення картографічного зображення в спрощеній формі.
  - ▶ Деталізація
Перетворення, протилежне схематизації, метою якого є представлення зображення в більш детальному вигляді
  - ▶ Континуалізація
Заміна дискретного картографічного зображення безперервним, що звичайно пов'язане з поняттям «географічного поля».
  - ▶ Дискретизація
Перетворення, протилежне континуалізації, мета якого полягає у переводі безперервного зображення в дискретну форму.